

Årsmelding 2011

Saltfjellet-Svartisen Nasjonalpark

Gåsvatnan Landskapsvernområde

Saltfjellet Landskapsvernområde

Semska- Stødi naturreservat

Storlia Naturreservat

Foto: Kristian Sivertsen

Oppsynsaktivitet

Fjelltjenesten har i 2011 hatt ca 135 dager/ besøk i Saltfjellet-Svartisen NP og tilgrensende verneområder. Dette er innsats knyttet til SNO oppgaver som oppsyn og skjøtsel av verneområdet samt innsats knyttet til overvåking av fjellrev/ jerv. Innenfor disse besøkene er det også utført jakt og fiskeoppsyn for Statskog. Det er en del av kombieffekten som fjelltjenesten har. Fjelltjenesten har brukt helikopter ved 5 anledninger i nasjonalparken i forbindelse med oppsyns og skjøtselstiltak. Oppsynet har i 2011 gjennomført møter med forvaltningsmyndigheten, reinbeitedistriktet, hjelpekorps, politi og bodø og omegn turistforening vedr verneområdene. Gjennom vinteren har det også vært gjennomført snø og ismålinger som har vært offentligjort i avis og radio.

Brudd på verneforskrifter eller andre uregelmessigheter

Det er ikke avdekket brudd på verneforskrifter i 2011, men reindriftas barmarkskjøring og bruk av luftfartøy er ikke i tråd med verneforskriften. Det foregår en prosess mellom forvaltningsmyndighet, reinbeitedistrikt og reindriftsforvaltning .Oppsynet har derfor ikke anmeldt dette som brudd på verneforskrift. Andre uregelmessigheter innenfor nasjonalparken: 3 stk er anmeldt for brudd på lov om laksefisk og innlandsfisk for manglende fiskekort. 1 person er anmeldt for ulovlig oppbevaring av ammunisjon og besittelse av blyhaggel.

Overvåking trua/sårbare arter

Overvåking av Jerv og fjellrev gjennomføres etter egne nasjonale overvåkingsprogram. 2011 har vært et godt lemenår og dette har ført til et bra år for fjellreven. Innenfor verneområdet har det i 2011 vært 3 ynglinger av fjellrev med minimum 11, 9 og 9 valper ved hvert av hiene. Det er registrert 1 yngling av jerv og 2 hekkinger av Kongeørn. Jaktfalk har hatt 3 vellykkede hekkinger i verneområdet.

Jerv, foto:Kristian Sivertsen

Jaktfalkunger. Foto:Kristian Sivertsen

Overvåking av fremmede arter

I verneområdene på Saltfjellet er det fokus på forekomster av plantet gran. Den ene lokalitetene man har er Ved Åsvatn i Tollådal. Dette er vanlig gran som er plantet for ca 60 år siden . Området er lite og grana har her liten spredning. Ved et uttak er Beiarn Jeger og fisk er interessert i å bruke denne grana som ved til deres hytte ved Åsvatn, se egen rapport.

Granfeltet i Nordfjorden består av sitkagran og denne frør seg . .Dette feltet er ca 2 dekar og er en overkommelig jobb ,men det avhenger litt av hva man skal gjøre med virket. I dette området er det ikke lett å legge til med båt. Se egen rapport.

I Storlia er det 2 felt med vanlig gran. Disse r på 100 dekar og 60 deka. Her kunne man startet fra nord og ryddet seg sørover for å holde unna "fronten" av trær som sprer seg. Se egen rapport.

Granplantefelt ved Åsvatn. Foto: Kristian Sivertsen

Status/tiltak-verneskilt og tavler

De fleste informasjonstavler er kontrollert i løpet av året. De er ok, men man bør nok tenke på om det skal lages ny informasjon. Det er ca 20 år siden disse ble laget og de er noe utrangert. Det er skiftet 3 nasjonalparkskilt i Glomdalen i år og et Landskapsvernområdeskilt ved Stokkalia.

Oppsyn barmarkskjøring i verneområdet

Det foregår barmarkskjøring i Jarbrudalen både i nasjonalparken og i landskapsvernområdet etter dispensasjon. Det er i forbindelse med drift av Jarbru gård, tilsyn av sau i området og utfrakting av skutt elg. Kjøreskadene er tydeligst i landskapsvernområdet, se egen rapport. Ellers kjører reindrifta og deres hjelpesmenn i store deler av parken og oppsynet har en oppfatning av at i de sørvestlige delene av parken i Glomdalen/Vesterdalen er det økt bruk av terrengkjøretøy fra reindrifta i de senere år.

Kjørespor i Jarbrudalen, Gåsvatnan landskapsvernområde. Foto: kristian Sivertsen

Oppsyn scooterkjøring i verneområdet

Det ble i midten av mai utført en oppsynsrunde i parken hvor folk fra fjelltjenesten, SNO, Salten politidistrikt og Helgeland politidistrikt deltok. Snøscooter ble brukt, og fokuset var motorferdseloppsyn, fiskeoppsyn og oppsyn rettet mot faunakriminalitet. Det ble ikke avdekket noen ulovligheter ved denne oppsynsrunden. Reindriften og deres hjelpesmenn ble kontrollert og fiskere ble kontrollert for fiskekort. Selv om ikke antall saker er stort har nok disse samarbeidsturene med politiet en preventiv effekt. Det er også brukt helikopter ved 2 anledninger under motorferdseloppsyn i verneområdet. Første gang i påsken hvor motorferselsoppsynet i NP var en del av en større aksjon på Helgeland. Da ble de sørlige områdene av NP kontrollert. Ingen ble stoppet men det var ferske spor etter scootere i Ørtfjellet og Kuhaugfjellet i Rana kommune. Andre gang var i Mai og da ble mesteparten av verneområdet kontrollert. På denne turen ble ingen stoppet men det var også denne gang spor i Ørtfjell/Kuhaugfjellet. Ørtfjell/Kuhaugfjellet i Rana kommune er et problemområde i de sørlige deler av parken, og lengre nord er det økende aktivitet med scooterkjøring fra Beiardal/Tollådal rundt Tellingene og sørover. Dette er det nok lokalbefolkning som utfører, mens størstedelen av scootertrafikken i verneområdet i dag blir utført av reindriften og deres hjelpesmenn.

Forsøpling

Branntomta etter reindriftshytta i Blakkådalen var ennå ikke ryddet i slutten av juli 2011.

Branntomt Blakkådal. Foto: Kristian Sivertsen

Det er ellers en leirkultur ved Riebivagge i starten av småviltjakta. Det er flere store leirer hvor det er lavo, militært lagstelt, ovner, gummibåt etc. Disse leirene blir nok i mange tilfeller lagret oppe i fjellet siden det er ca 5 timer å gå fra Tollådalen og inn til Riebivagge. Ved å lagre slikt utstyr i høgfjellet kan mye av dette ende opp som søppel. Statskog som grunneier vil ta tak i dette. I forskriften står det ikke noe om lagring av utstyr, men ved en ny forskrift burde man kanskje tenkt på dette for å hindre et fremtidig forsøplingsproblem.

Eksempel på leir ved Riebivagge. Foto: Kristian Sivertsen

Langs jernbane og gamle E6 på Saltfjellet er det mye gammelt skrot. Det er i år samlet i hop flere gamle oljefat, knuste flasker ,hermetikk etc ved polarsirkelstøtte ved gamle E6. Det ble også funnet et oljefat halvfyllt med diesel. Alt dette er samlet i hop og vil bli kjørt ut på scooter ved tidlig vinter. Man burde nok rydde langs gamle E6/jernbane over hele Saltfjellet bit for bit over flere år.

Oljefat ved gamle E6 saltfjellet. Foto: Kristian Sivertsen

I Saltfjellet LV ved Vestre viskivann ligger det nå fem båter. Det er en hytte ved vatnet og denne hytten har en båt. De fire andre vet man ikke eier på og flere av disse er ødelagt og er da blitt søppel. Statskog som grunneier er informert og vil ta tak i dette.

Ødelagt båt ved Vestre Viskivann. Foto: Kristian Sivertsen

Ved et fjellrevhi øst for E6 på Saltfjellet ble det funnet søppel som var stappet inn i en inngang på hiet. Her var det spor etter en lavo som hadde stått rett ved fjellrevhiet. Leiren stammer sannsynligvis fra småviltjegere høsten 2010.

Søppel stappet inn i fjellrevhi på Saltfjellet. Foto: Jim Kristensen

Kreosotholdige stokker som lå ved Sjørelva er fraktet ut.

Drift/ vedlikehold av Stormdalsgården/Granneset/Pikhåhytta/Bukkhåhytta m fl.

Stormdalsgården: Generelt tilsyn og skjøtsel. Det er i år gjort en større vedskjau, hvor en har ryddet skog bak gården slik at den gamle steinmuren fra opprinnelige gård er kommet frem. Det er kjøpt inn nytt tau til trkkbåsystemet , båten er satt på land for vinteren og gården er vasket. Det bør neste år tas en befaring på utlaet ved gården. Dette er i dårlig forfatning og en bør ha med en kyndig person som kan si hva som må gjøres og hva dette vil koste, slik at en i 2013 kan restaurere. Stien i Stormdalen ryddes neste år og to av stokkbroene må skiftes Pga flomskade. Det har i år vært 79 besøkende og 73 overnattinger ved gården.

Granneset: Generell skjøtsel og drift. Innmarka er slått, og det er ryddet en del skog rundt åkrene for å åpne opp. Låven har i de siste årene seget ned på den ene siden. Her bør en i 2012 ha en befaring med en kyndig person som vet hva som må gjøres og hva det vil koste slik at en i 2013 kan restaurere. Det har i år vært 337 besøkende og 73 overnattinger ved Granneset.

Inner Bredek: Generelt tilsyn. Det er gjort en tetting av taket i år etter en lekkasje ved pipa. Innerbredek bør beises i 2012 samt gjøre en større vedskjau og da få åpnet opp landskapet rundt husene.

Bjerkbua,Bjøllådalen: Generelt tilsyn. Ny dør er fraktet opp i år. I 2012 vil døra bli satt inn, det vil bli tettet rundt dør og vindu. Det vil bli satt opp en levegg ved inngangspartiet slik som før restaurering.

Pikhåhytta: Det var ikke behov for transport av ved og gass til Pikhåhytta i år. Fikk rapport fra turgåer som mente at hytta hadde flyttet på seg i løpet av vinteren. Sjekket ut dette og sammenliknet bilder fra 2010 og kunne ikke se at det var noen forandring på hyttas stilling. Følger med dette i 2012 også. Utedo trenger litt reparasjon i 2012 etter at den hadde tippet i løpet av vinteren 2010-2011. Nye Wire må settes på.

Glomdalshytta: Det var ikke behov for mer ved eller gass til Glomdalshytta i år. Det er ikke gjort noe med fundamentet på hytta og status er som før. Her bør det i 2012 tas en befaring hvor man graver under hytta for å se hva som må gjøres for å få hytta på rett fundament og hva det eventuelt vil koste. Så kan man satse på å få penger i 2013 for å få gjennomført denne jobben.

Bukkhåhytta: Eies av reindriftsforvaltninga men driftes med midler fra forvaltningsmyndigheten. Fjelltjenesten har her et samarbeid med alberthaugen skole i

Bodø. Elevene bidrar med kapping, klyving, stabling av ved til hytta. Det er fraktet inn gass og ved er ordnet. Bukkhaughytta bør beises neste år.

Steinstua ved N Bjøllåvatn: Det ble tatt inn flere koster til Steinstua denne sommeren, og den ble kostet og ryddet. Det var nå bare 2 sekker med ved igjen. Her må det ha vært noen og stjålet ved. I 2010 var det ca 15 sekker med ved. Behovet for ved er nok ikke så stort her siden steinstua er full av snø om vinteren og det er kun noen måneder om sommeren at det er folk som er innom her. I fremtiden må man vurdere om det er behov for å transportere inn så my ved.

Steinstua ved Nordre Bjøllåvatn. Foto: Kristian Sivertsen

Steinstua ved Krukki: Det er kostet og ryddet også her. Veien opp til hytta burde ryddes for vegetasjon i 2012. Da vil man også rydde nedenfor og i muren slik at den ikke blir ødelagt av all vegetasjonen som kommer opp.

Kvitsteinelvkøta: Generell skjøtsel. I 2012 bør man legge på noe mer torv.

Gamma ved Storoksvatnet: Gamma er ikke revet i 2011 men dette vil bli gjort i 2012 hvis forvaltningen fortsatt ønsker det.

Gamma i Jervåga: Gamma i jervåga i Stormdalen er i dårlig forfatning. Den er skjev og trenger en del mer torv. Døra er delvis ødelagt og topphatten er råttent. Her må man vurdere

om man skal reparere eller fjerne den. Gamma er sjelden i bruk, og det er nok ikke hvert år at det er noen som går innom den.

Gamme Jervåga. Foto: Kristian Sivertsen

Ferdselsregistreringer

Det utføres ferdselsteller ved 3 lokaliteter rundt nasjonalparken – Granneset, Tverrådal og Glomdalen. Det er utarbeidet en egen rapport for tellerdataene. Ved Granneset var det i år 1732 passeringer mot 1644 i fjor. I Tverrådalen var det i 2010 , 225 passeringer mot 259 i år. Tellerdataene ved disse to stedene er stabile. I Glomdalen har det blitt feil på telleren og man har ingen tall for 2011. Det som brukes i disse områdene er tellematter. Hadde vært ønskelig med en annen type teller ved Granneset i tillegg til matta. Da kunne man hatt begge typene ute for så å sammenlikne tallene. Det hadde også vært ønskelig å telle antall folk som besøker Svartisen inn fra Svartisvatnet. Her kunne man hatt en teller ved grense stat/privat. Egen rapport på telledata.

Riving av varder Polarsirkelsenteret

Noen av de største vardene er revet i 2011, men her vil det bli gjort en større innsats i 2012.

Transport for BOT

Det er også i år utført transport av ved, gass, papir og annet forbruksmateriell til Tverrbrentstua, Midtistua og Bjøllåvassstua. Tomme gassflasker og søppel er fraktet ut.

Transport og bistand for Rana turistforening

Det er utført transport til Blakkådalen, ny ovn er fraktet inn til Raufjelldalskoia og div utstyr er fraktet inn til Krukki.

Transport til Rana turistforening. Foto: Kristian Sivertsen

Utarbeidelse av plan mellom Stormdalshei og Bredek:

Det var i høst en befarings angående dette området som innfalsport til nasjonalparken og hva som bør gjøres for å få en bedre tilrettelegging av området. Befaringen omhandlet alt fra starten ved E6 og hele rundturløypa med de forskjellige husværene, bruer, sti etc. Med på befarings var: Nasjonalparkforvalter, Vegvesnet, Helgeland museum, statskog, grunneierlag, friluftsråd og Rana kommune. Man ble enig om enkelte arbeidsdelinger, som at kommunen skulle i dialog med grunneier angående bru ved Stormdalshei. Statskog skulle lage en skiltplan for området og vegvesnet skal legge inn planer for bedre parkering/infopunkt i deres E6 plan for Dunderlandsdalen.

Rydde vegetasjon Grotjønneget- Granneset.

Stien er i år ryddet for kratt og vegetasjon og det er nå blitt enklere å ta seg frem her.

Slått

Slåtten er gjennomført på Bredek etter planen. I følge en ny rapport som ble utarbeidet av ekstern konsulent i 2010 anbefaler man en slått som er i et mye større omfang en hva man gjør i dag. Her anbefales det at man slår alle åkrene hvert år ved Bredek og ikke bare ca 1/3 som vi gjør i dag. Man anbefaler også at en bør ta opp grøftene rundt åkrene og rydde mer skog i åkerkantene.

I rapporten står det også at ved Innerbredek er det nok for sent å starte opp med slått. Her er det kommet opp for mye stor skog. Ved Stormdalsgården er enda en del av åkrene fremme , men her må man begynne med å rydde skog/kratt på åker og i åkerkanter. Det er ikke gjort noen befaring på slåttemark i Tverrådalen i 2011. Dette burde man gjøre i 2012.

Slått ved Bredek. Foto: Kristian Sivertsen

Bruer i verneområdene

Bruene eies dels av Statskog, dels av Bodø og omegn turistforening og dels av Rana turistforening. RT sin bru over Kvitsteinelva i Bjøllådalen ble skadet av sørpeskred i mai 2010. Fjelltjenesten fløy inn materialer og utstyr til brua sommeren 2010. Brua var ikke reparert i oktober 2011. Statskogs bru i Glomdalen er i dårlig forfatning, og her bør dekket, tverrtre og håndwire skiftes i 2012. I Stormdalen er det 2 mindre stokkbruer som bør skiftes ut. Ved

Bredekfossen er dekket dårlig og bør skiftes ut. Ved hengebro Vestre Viskisvann er det gjort mindre reparasjoner.

Ødelagt bru Stormdalen. Foto: Kristian Sivertsen

Annet:

-NINA, norsk institutt for naturforskning har gjort undersøkelser på lemenaktivitet ved Riebitjåkka og Svangsfjellet. Dette går ut på at de undersøker små flater som består av minst mulig musøre og mest mulig mose. I disse flatene blir det registrert mengde fersk skit/ gammel skit og mengde beitegnag. Det står da igjen noen pinner/ merker. Dette er en undersøkelse som skal gjøres årlig ved samme sted.

- Nina har fortsatt 3 forautomater til fjellrev stående i verneområdet. Fjelltjenesten drifter disse og det var yngling ved 2 av disse denne sesongen.

- Statens naturoppsyn har skutt 4 rødrever på et fjellrevhi i NP. Dette etter at det ble gitt tillatelse fra DN.

- Fjelltjenesten ble kontaktet av konsulent fra firmaet Ecofact. De skulle gjøre undersøkelser på fugl i løpet av sommeren 2011. Fjelltjenesten har siden ikke hørt noe fra dette firmaet.

-Fjelltjenesten har vært med på 2 befaringer i verneområdet sammen med nasjonalparkforvalter i 2011. Den ene befaringen omhandlet barmarkskjøring i Jarbrudal og

restaurering av stall ved Jordbruhytta. Den andre befaringen omhandlet området Granneset-Bredok og bedre tilrettelegging.

Befaring ved Jordbruhytta:Foto: Kristian Sivertsen

Forautomat for fjellrev blir kontrollert. Foto: Kristian Sivertsen

- Farmen, Bredek har også i år foregått ved Bredek fjellgård. Området brukes nå mer aktivt. I år var det en del høns, 2 griser, noen geiter, noen sauer. Farmen vil gjerne ha enda flere dyr men har en begrensning med hengebroene. Åkrene rundt Bredek er jo også klassifisert som en meget viktig slåtteeing. Ved å øke antall dyr her oppe vil det bli mer beiting på åkrene.

Dyr ved Bredek. Foto: Kristian Sivertsen

-I storlia naturreservat er det mye sau og en observerer også storfe langt oppe i Tespdalen. Dette setter mye spor og en burde nok kartlegge beitetrykket i dette området.

- NRK har hatt dispensasjon på bruk av helikopter til frakt av dykkerutstyr inn til grotter i Gåsvatnan Landskapsvernområde. De har laget en film om grottedykking som har vært vist på NRK i høst. Fjelltjenesten var og befarte leirstedet som se brukte. Her var det noe slitasje og de hadde hogd ned noen trær. Egen rapport.

Kulturminner:

Ved en oppsynsrunde i Jarbrudal ble det funnet en stubbe hvor det var hogd inn 3 dype hogg på begge sider av stammen. De var i lik høyde og det var hull gjennom ved hvert hogg. Har vært i kontakt med helgeland museum og de har sendt bilde ut til folk som kan vite hva dette er. Har til nå fått tilbakemelding at det kan være et grensemerke, prøvehogg for å se på kvalitet på virke. Kommer tilbake til dette når man vet mer eksakt hva det er.

Kulturminne i Jarbrudal. Foto Kristian Sivertsen

Forslag til oppgaver 2012

- Overvåke barmarkskjøring på utsatte strekninger, fotodokumentasjon
- Fjerning av gran Nordfjorden, Storlia, Åsvatn
- Rive varder ved polarsirkelsenter, dokumentere med bilder
- Sette ut flere ferdselstellere, ny Granneset, evt en mot Svartisen
- Ruste opp sti i stormdalen, 2 nye stokkbruer, rydde vegetasjon
- Kartlegge kulturminner langs gamle telgraflinje
- Fjerne bruelementer Tespdal, søppel Blakkådal
- Spesielt oppsyn mot scooterkjøring ved problemområder
- Utføre slått i et større omfang ved fjellgårdene
- Befare Slåttemark Tverrådal
- Fjerne falleferdig gamle Storoksvatnet
- Fjerne søppel langs gamle E6 og jernbane
- Rydde sti opp til Krukki Steinstue
- Kartlegge beitetrykk i Storlia NR
- Befare Glomdalshytta, skrive rapport
- Befare gammel ferdselsvei i Brundalen
- Reparerere hengeboer i Glomdalen, Bredekfossen,
- Befare utlae Stormdalen, fjøs Granneset

Mo i Rana, 15.11.2011

Kristian Sivertsen